

01 יוסי אלפי, מספר הסיפורים
02 מתוך אירוע 20 שנות צחוק - כוכבי הפסטיבל מספרים

"תפקידו של האדם לספר סיפורים"

מספר הסיפורים יוסי אלפי מסביר מדוע לדעת לספר סיפורים כל כך חשוב לחיים שלנו

מאת מאיה מזרחי

כמעט בכל פעם שאני עוברת בתחנת הרכבת בתל אביב אני רואה את אותו מראה: חתול יושב בנינוחות באמצע חלל מעבר בתחנה ועוברים ושבים מקרטעים בריצתם כדי לא לפגוע בו. אבל רק באותו יום, לאחר שנפגשתי עם מספר הסיפורים יוסי אלפי, שלפתי, באופן טבעי את מכשיר הפלאפון שלי וצילמתי את הסיטואציה המברדרת הזאת, על אותו חתול עקשן ששומר על מקומו העליתי את התמונה לדרך הפייסבוק שלי.

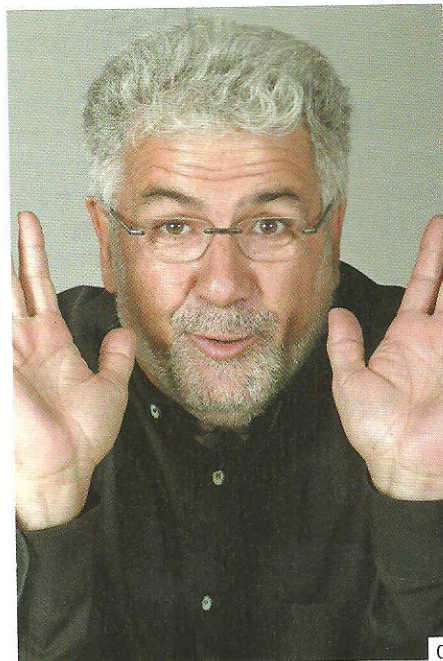
הפוסט קיבל כמה תגובות שהיו נחושים למה החתול בכלל נמצא שם. אחת כתבה שהוא אולי מחכה לעכבר שיצא מהחור שלו, השני כתב שאולי חם לו דווקא שם, השלישי טען שהוא מחכה לחטוף המבורגר מהדוכן שממול וכו'. רק אחר כך הבנתי למה צילמתי דווקא באותו יום את התמונה וראגתי לשתף אותה עם חבריי. "האקט האינסטינקטיבי הזה של מה שעשיתי, זאת המודעות לסיפור", אמר לי יוסי אלפי בהתלהבות כשסיפרתי לו על כך כמה ימים לאחר מכן בטלפון. "את זה בדיוק אני מנחיל לאחרים וזה מה שאני עושה בחיים".

שבוע לפני, נפגשנו בבית קפה תל אביבי גדוש באנשים, שיותר ממחציתם הכירו באופן אישי את אלפי, לחצו לו את היד והחליפו עימו שתי מילים. "כולם קבועים כאן?" שאלתי, והוא ענה שאת רובם הוא דווקא מכיר ממקומות אחרים. אולי בגלל העונה הזו בשנה, שיערו הלבן והפנים הטובות שלו, אלפי מזכיר לי מן סגטה קלאוס חביב שמכיר את כולם, מגיע לכל מקום בארץ ונותן לאנשים מתנה: היכולת לספר סיפורים. המחשבה של אלפי מבוססת על כך שהאדם

הוא "הסיפור של עצמו". שגם אם הוא לא רוצה לספר סיפור, או לא מסוגל לספר סיפור, גם אם הוא מחליט שהוא לא יספר סיפור בחיים שלו, הוא עדיין מספר סיפור. "הייתה ציירת נפלאה שקראו לה רות שלוס", ממחיש זאת אלפי בדוגמה, "והיא עשתה סדרה של ציורים של תינוקות בני יומם. נדהמתי לראות עד כמה תינוק שנולד הוא סיפור ענק - שהוא כבר מספר אותו כשהוא נולד. המערכת הזאת שנקראת 'הוא' היא כל כך מורכבת. 'הוא' זה סיפור. זה הסיפור הגנטי שלו, הקמטים שלו, הפנים שלו, למה הוא כזה ולא אחר". חשבתי שוב על החתול. איך הוא סיפר לי את הסיפור שלו ואיך אחרים סיפרו עליו סיפורים בהמשך.

"לספר זאת מנהיגות"

הפתיחות, קצב הדיבור המהיר, חשיבתו מלאת האסוציאציות של איש התיאטרון, הסופר, המשרי, המורה, איש התקשורת ומספר הסיפורים היא כנראה הדבר אליו נדבקתי באלפי, ורבים נדבקו לפני. אלפי, שפיתח את התיאטרון הקהילתי בארץ, ייסד ומנהל את הפסטיבל למספרי סיפורים זה 20 שנה, מעביר קורסים למספרי סיפורים לחברות פרטיות, ממשלתיות, פורומים צבאיים, רופאים, עורכי דין וקהילות שונות בארץ. פעילות ביססה אותו כמספר הסיפורים של המדינה.

01

בדרך כלל המפגשים שאלפי מארגן הם באותו פורמט: הוא פונה או שפונים אליו מקבוצה או מקהילה מסוימת, וממנה הוא בוחר כמה אנשים שיספרו סיפורים שונים לקהל. בפעילות נוספת, הוא עובד עם עובדים בחברות ומסביר להם איך היכולת לספר סיפור יכולה לשמש להם כלי בעבודה שלהם.

מה אתה אומר למנהלים שמבקשים לדעת איך להנהיג טוב יותר?

"אני אומר שמנהיגים אפשר לצייר בשני קווים. מישוהו שאל אותי איך הוא יכול להנהיג. אמרתי לו: אם יראו עליך את הסיפור, אתה תנהיג. לדוגמה, את משה רבנו אפשר להגדיר על ידי שני לוחות הברית, מקל וזקן".

בוא נגדיר את זה לרמה הפרקטית. מה צריך לדעת מנהל שרוצה להיות טוב יותר?

"מנהל טוב צריך לדעת לספר סיפורים. אגב, סטיב ג'ובס היה כזה. הוא לא הפסיק לספר סיפורים. אבל איך עושים את זה? יש אצלי פרופסורית שאומרת לי, 'אני יודעת הכול בעל פה אבל אני מרגישה שלא מקשיבים לי. אז אמרתי לה 'בואי נעשה תחנות לסיפור'.

"סיפור טוב יוצר תחנות. למשל, כשמחנים את המכונית בלונדון, עיר שלא מכירים, המוח עובד בצורה הבאה: 'החניתי את המכונית ליד הפאב הזה. מצד ימין היה שלט של נס-קפה, חנות למכשירים מצד שמאל וכו'. אהנונו יוצרים לעצמנו תחנות - זה מה שהסיפור עושה, יוצר נקודות אחיזה. כשאני מספר סיפור אני לוקח את המאזינים ומעביר אותם מהמקום בו הם נמצאים אל המקום שבו מתרחש הסיפור. אני מעביר אותם דרך כל התחנות ולאט לאט מחזיר אותם חזרה אל המקום ממנו הם באו.

"לכן לדעת לספר סיפור זאת מנהיגות. מה אני עושה כשאני מספר סיפור? אני מנהיג את האנשים".

סטיב ג'ובס סיפר לא מעט סיפורים על עצמו. זה מה שהפך אותו למספר מוצלח?

"מספר טוב צריך לדעת שאם הוא יספר רק על עצמו זה לא יעניין אף אחד. מתי זה יעניין? כשאתה מספר לאנשים סיפור שבו הם מצליחים למצוא את עצמם בתוכו. אתה חייב לדעת למה אתה מספר לאחרים. לדעת איפה האחר נמצא בתוך עצמו. אחרת הוא לא יקשיב לך.

"זאת דרך שבה האדם יוצר לעצמו תבנית של הבנה והזדהות. ההזדהות עם הסיפור נוצרת אצל המאזין כשהוא רואה באיזשהו מקום תמונה או דרמה מסוימת שיש בה איזשהו קונפליקט והוא

מזדהה עם צד אחד. התודעות שגורם לנו הסיפור והתחנות שיש לנו במוח, זה העניין.

מה עוד צריך להיות בסיפור טוב? אחרי המהות, אלפי מסביר שכדי לספר סיפור טוב מספר צריך לדאוג לכמה דברים: צריך נושא לסיפור שאפשר לסכם בשתיים או שלוש מילים

מספר טוב צריך לדעת שאם הוא יספר רק על עצמו זה לא יעניין אף אחד. מתי זה יעניין? כשאתה מספר לאנשים סיפור שבו הם מצליחים למצוא את עצמם בתוכו

והמילים חייבות ליצור ביטחון טוב של קונפליקט או דרמה בתוכו. באתר של אלפי, במאמר על ערך רונות היסוד לסיפורו של מספר הסיפורים, אלפי בוחר כדוגמה את צמד המילים "לילות נפחתי" כדי לתאר את סיפורו של פיטר פן. אחר כך צריכה להיות אמירה לסיפור - השוכב

להבין לשם מה מסופר הסיפור וצריכה להיות סיטואציה דרמטית, כלומר, שני כוחות מרכזיים שמתנגשים זה בזה וכשה קורה הם משתנים ואז נוצרת דרמה. אפשר לחשוב על רומיאו ויוליה למשל.

"ואז יש את ארבעת המרכיבים שהופכים סיפור לטוב - הכניסה אל הסיפור, הקונפליקט, סיבוך הקונפליקט והפתרון". הכניסה אל הסיפור מאפי שרת למקם את הסיפור בזמן, בסיטואציה ולהכיר את הדמויות. הקונפליקט מופיע כסיבוך לאחר שהכרנו את המצב הקודם. הקונפליקט הולך ומחמיר לאורך הסיפור עד שמגיע הפיתרון.

"חייב להיות פתרון", אומר אלפי. "אם אין פתרון, אז לא מבינים את הסיבה שסיפרנו את הסיפור מלכתחילה. בהצגת הפתרון אתה אומר לאנשים, 'הנה עוד דבר שייתן תמורה לחיים שלכם, לסיפורים שלכם'."

"אספר לך סיפור קטן ומטומטם שממחיש את העקרונות האלו", מחייך אלפי, "היה פעם איש אחד שהאמין בגורל ובכל דבר שהוא עשה הוא היה חייב להסתכל בהורוסקופ (זאת האקספוזיציה). בוקר אחד כתוב לו בהורוסקופ 'היום תיזהר במרגרינה' (מתחיל קונפליקט, כי הוא רגיל לאכול מרגרינה). כל היום הוא נזהר להיתקל במרגרינה, אפילו לחשוב עליה, הוא לא נכנס למטבח, אפילו לא מסתכל על לחם שחור כי כך הוא אהב לאכול את המרגרינה שלו (הקונפליקט מסתבך) ואז, הוא יוצא מהבית ודורס אותו רכב של בלונדה.

"נכון, זאת בדיחה, אבל יש כאן גם מוסר השכל: אל תאמין בשטויות, הן יובילו אותך לא-סוף. כדי שהסיפור גם יפתיע, צריכה להיות דרמה בכל מרכיביו: מישו מאמין בגורל, מישו מזהיר אותו, הוא נזהר, ואז מגיע הסוף. הדרמה צריכה להופיע בנושא הסיפור, באמירה, בסיטואציה, בעלילה, בדמויות, במקום, בזמן, בדיאלוגים, בסגנון ואפילו בשפה."

אלפי מסביר שסיפור טוב יכול לעזור בכל התחומים בחיים, אפילו בדברים הכי קטנים. "ככל שאתה יודע יותר טוב לספר אתה מוכר טוב יותר. כשאתה קונה משהו, אתה קונה את הסיפור של האדם שמוכר לך. וכשאתה מוכר מוצר, אתה מוכר את הסיפור מאחורי המוצר. אפילו אם אתה מדריך טיולים או מדריך אנשים במוזיאון, אתה חייב לספר להם סיפור.

"דמייני שהייתי מוכר ירקות בשוק והיית באה לקנות אצלי קילו מלפפונים. בזמן שאת בוחרת אותם אני מספר לך איך כשהייתי צעיר היה אפשר למצוא מלפפונים רק בתקופת הקיץ ושהיינו באים במיוחד לדוכן של איתן דילוביץ ומחכים למלפפונים. כשהיינו אוכלים אותם היינו נהנים מהטעם ומהרגע, שידענו שלא יחזור רק עוד שנה. ואז, כשאני מזכיר לך שאת קונה את המלפפונים בחורף ושהוא נפלא, את אפילו תקני קילו וחצי מלפפונים. כשתשבי בבית ותחתכי את המלפפונים אולי תחשבי על הסיפור הזה. למה? כי הוא נגע לך ללב."

